

Steunpunt Passend
Onderwijs VO

VO RAAD

Handreiking

Opting out Iwoo

2018/2019

Versie juni 2017

Inhoudsopgave

Inleiding	3.
Opting out lwoo	4.
Bekostigingssystematiek	6.
Aandachtspunten	8.
Voorwaarden en aanmelding	11.
Onderzoek	12.

Inleiding

Sinds 1 januari 2016 zijn de samenwerkingsverbanden voortgezet onderwijs verantwoordelijk voor de toewijzing en de ondersteuningsbudgetten van het leerwegondersteunend onderwijs (lwoo) en het praktijkonderwijs (pro). Met deze 'inpassing' van lwoo en pro in passend onderwijs zijn samenwerkingsverbanden verantwoordelijk voor alle vormen van ondersteuning.

De samenwerkingsverbanden wijzen lwoo en pro voorlopig nog toe aan de hand van de landelijke criteria die daarvoor gelden. Ook de lwoo-licenties blijven nog behouden. Het Ministerie van OCW werkt echter aan een wetsvoorstel om de landelijke toewijzingscriteria en duur van lwoo los te laten, evenals de lwoo-licenties. Naar verwachting wordt dit wetsvoorstel in het voorjaar van 2019 in de Tweede Kamer behandeld en zal de nieuwe regeling rond lwoo op zijn vroegst in 2020 in werking treden. Hierop vooruitlopend kunnen samenwerkingsverbanden sinds 1 januari 2016 kiezen voor 'opting out lwoo'. Dit betekent dat samenwerkingsverbanden, onder bepaalde voorwaarden, zelf keuzes kunnen maken en beleid kunnen vormgeven met betrekking tot lwoo.

Ook voor pro bestaat het voornemen tot het loslaten van landelijk geldende toewijzingscriteria. Een opting out voor pro is echter niet mogelijk.

Deze handreiking is bedoeld als hulpmiddel voor samenwerkingsverbanden die een *opting out voor lwoo*¹ overwegen en het gesprek hierover willen aangaan. De handreiking geeft onder meer informatie over de mogelijke invulling van nieuw beleid rond lwoo, de bekostigingssystematiek lichte ondersteuning en de voorwaarden voor en aanmelding van opting out.

¹ Deze handreiking gaat uitsluitend over lwoo en opting out lwoo. Zie www.passendonderwijs.nl voor meer informatie over passend onderwijs en het praktijkonderwijs.

Opting out lwoo

Samenwerkingsverbanden voortgezet onderwijs kunnen vooruitlopen op het loslaten van de criteria, de duur en het licentiesysteem lwoo door middel van opting out. Zo bepaalt een aantal samenwerkingsverbanden al sinds 1 januari 2016 zélf volgens welke criteria en voor hoe lang zij lwoo toewijzen en/of welke scholen een lwoo-licentie krijgen. Zolang de nieuwe wetswijziging om de criteria los te laten nog niet van kracht is, kunnen samenwerkingsverbanden voor opting out kiezen. Zo kunnen samenwerkingsverbanden ervoor kiezen om te starten met opting out per 1 januari 2018 of per 1 januari 2019. Kiezen voor opting out kan alleen als alle schoolbesturen binnen het samenwerkingsverband daarmee akkoord gaan.

Samenwerkingsverbanden die willen deelnemen aan de mogelijkheid van opting out voor lwoo, kunnen kiezen voor een (combinatie van) de volgende varianten:

- **Het loslaten van de landelijke toewijzingscriteria, procedure en duur lwoo**

Samenwerkingsverbanden kunnen de procedure rond lwoo aanpassen op dossierinhoud, criteria en screenings- en testinstrumenten. Zij kunnen de landelijke criteria blijven hanteren maar het is ook mogelijk om zelf criteria voor de toewijzing van lwoo op te stellen. Denk daarbij bijvoorbeeld aan afwegingen op basis van leerachterstanden of sociaal-emotionele ontwikkeling, waarbij geen IQ onderzoek meer wordt gedaan. Samenwerkingsverbanden kunnen ook zelf de duur van een aanwijzing lwoo bepalen. Zij moeten zich wel houden aan een minimale geldigheidsduur van één schooljaar.

Het samenwerkingsverband kan ook besluiten lwoo niet meer op individuele basis toe te wijzen. Dit betekent dat zij *geen* aanwijzingen lwoo meer afgeeft². De gevolgen van deze keuze worden op pagina 7 nader uiteen gezet.³

- **Het loslaten van de lwoo-licenties**

De zogenaamde lwoo-licenties geven scholen recht op extra budget voor leerlingen met een lwoo-indicatie. Dit systeem is achterhaald, omdat de meeste scholen die vmbo aanbieden al een lwoo-licentie hebben. Daarom is afgesproken om de lwoo-licenties stapsgewijs los te laten. Dat betekent dat uiteindelijk alle vmbo-scholen lwoo-bekostiging kunnen krijgen. Ook hiervoor is er de mogelijkheid tot vooruitlopen via opting out. Samenwerkingsverbanden die voor deze variant van opting out kiezen, kunnen zelf bepalen welke scholen worden voorgedragen voor een lwoo-licentie en daarmee in aanmerking komen voor bekostiging. Omdat lwoo-middelen bedoeld zijn voor vmbo-leerlingen, blijft de voorwaarde bestaan dat alleen scholen die vmbo aanbieden, middelen voor lwoo kunnen ontvangen. Scholen die al een lwoo-licentie hebben, behouden deze licentie.

² Dit wordt ook wel 'populatiebekostiging' genoemd. Zie ook de publicaties 'Opting out lwoo: variant populatiebekostiging integratie LWOO en PrO in passend onderwijs', dd 22 juni 2015 (herziene versie) & 'Opting out lwoo, variant populatiebekostiging: Alle bestaande lwoo-indicaties blijven registreren in bron of niet?' dd 17-12-2015

³ De hier genoemde varianten van het loslaten van de landelijke toewijzingscriteria, procedure en duur lwoo zijn afgeleid uit de keuzes van de samenwerkingsverbanden die per 1 januari 2016 zijn gestart met opting out: zie brochure ['Op weg naar nieuw beleid lwoo'](#)

Afhankelijk van de gemaakte keuzes gelden de volgende **wettelijke verplichtingen**⁴:

❖ *Eisen specifiek voor opting out:*

- In het ondersteuningsplan staat beschreven welke criteria gehanteerd worden, hoe de procedure eruit ziet en hoe de geldigheidsduur wordt bepaald (bij keuze voor loslaten criteria, procedure en duur lwoo of een combinatie hiervan met het loslaten van lwoo-licenties);
- In het ondersteuningsplan staan de voorwaarden voor het in aanmerking komen van een lwoo-licentie (bij keuze voor het loslaten van lwoo-licenties of een combinatie hiervan met het loslaten van criteria, procedure en duur lwoo);

❖ *Eisen voortkomend uit passend onderwijs, die gelden voor alle vormen van ondersteuning:*

- De samenwerkingsverbanden moeten transparant zijn naar ouders en leerlingen: over de criteria, duur van ondersteuning, over deelname aan de opting out en het dekkende aanbod van ondersteuningsvoorzieningen in het samenwerkingsverband;
- Een samenwerkingsverband is, ook als de criteria worden losgelaten, verplicht zich te laten adviseren door ten minste twee deskundigen bij de aanwijzing op lwoo. Daarbij kan bijvoorbeeld ook een vmbo/pro-deskundige betrokken worden, naast de verplichte orthopedagoog;
- In het ondersteuningsplan staat beschreven hoe ouders worden geïnformeerd over de voorzieningen in het samenwerkingsverband;
- Wanneer een ontwikkelingsperspectief voor een leerling wordt opgesteld, wordt dit ontwikkelingsperspectief besproken met ouders;
- Er wordt rekening gehouden met de gestelde termijnen tussen aanmelding en plaatsing (zes plus indien nodig vier weken = maximaal tien weken).

⁴ Een aantal van deze verplichtingen geldt ook voor samenwerkingsverbanden die niet kiezen voor opting out lwoo.

Bekostigingssystematiek

Voor het gesprek over de invulling van nieuw beleid rondom lwoo binnen het samenwerkingsverband, is het van belang dat betrokkenen goed zicht hebben op de huidige bekostigingssystematiek van lwoo.

Ondersteuningsbudgetten

De samenwerkingsverbanden ontvangen een budget voor *zware ondersteuning* en voor *lichte ondersteuning*. Het ondersteuningsbudget voor zware ondersteuning bestaat voor samenwerkingsverbanden vo uit middelen voor voortgezet speciaal onderwijs. Het budget voor lichte ondersteuning bestaat uit middelen voor **lwoo**, voor **pro** en voor **regionale ondersteuning** (voorheen het regionaal zorgbudget, Rebound, Herstart en Op de rails). De budgetten voor zware en lichte ondersteuning zijn van elkaar gescheiden. Een overschrijding van het ene budget gaat niet ten koste van het andere budget.

Maximering budget lwoo en pro

Met de inpassing van lwoo en pro binnen passend onderwijs (sinds 1 januari 2016) is de omvang van het ondersteuningsbudget voor lwoo en pro gebudgetteerd op basis van het aantal lwoo- en pro-leerlingen dat het samenwerkingsverband op 1 oktober 2012 had. Om rekening te houden met demografische ontwikkelingen, wordt dit aantal uitgedrukt in een *deelnamepercentage 1-10-2012*. Ieder jaar wordt het aantal vo-leerlingen in het samenwerkingsverband vermenigvuldigd met dit percentage. De uitkomst hiervan wordt vermenigvuldigd met een landelijk vastgesteld bedrag.

Als het percentage lwoo- en pro-leerlingen lager is dan in 2012, gaan de middelen die in de regio overblijven naar het samenwerkingsverband. Als het percentage lwoo- en pro-leerlingen hoger uitvalt dan het deelnamepercentage in 2012, wordt eerst het resterende budget voor lichte ondersteuning uitgeput (dus ook het budget voor regionale ondersteuning). Overschrijding van het *totale* budget voor lichte ondersteuning wordt verhaald op de lumpsum van *alle* schoolbesturen binnen het gebied van het samenwerkingsverband, dus ook de scholen die lwoo en pro aanbieden. De scholen dragen bij naar rato van het aantal leerlingen dat zij hebben.

Lwoo: basisbekostiging plus ondersteuningsbekostiging

Voor elke ingeschreven leerling ontvangt een school een door OCW vastgesteld basisbedrag. Een vmbo-school met lwoo-licentie ontvangt voor iedere rechtmatig ingeschreven lwoo-leerling naast de *basisbekostiging* aanvullend *ondersteuningsbekostiging*. De basisbekostiging en de ondersteuningsbekostiging worden in principe rechtstreeks door DUO overgemaakt aan de schoolbesturen.

Na verrekening op basis van het aantal leerlingen dat op 1 oktober in BRON is geregistreerd als lwoo- of pro-leerling, maakt DUO het resterende deel van het ondersteuningsbudget over naar het samenwerkingsverband. Hiervan zal het samenwerkingsverband de overige lichte ondersteuning vormgeven.

Voor de scholen is er bekostiging per kalenderjaar. Voor het samenwerkingsverband is er voor lichte ondersteuning bekostiging per kalenderjaar en voor zware ondersteuning bekostiging per schooljaar.

Nieuwe bekostigingssystematiek

Onderdeel van het nieuwe wetsvoorstel voor lwoo en pro is ook een nieuw bekostigingsmodel. De middelen voor lwoo en pro zijn niet gelijk over het land verdeeld omdat de ene regio een hoger percentage lwoo- en/of pro-leerlingen heeft dan de andere regio. Uit onderzoek blijkt dat de behoefte aan lwoo en pro van een regio samenhangt met de sociaal economische status van een regio. Een gelijke verdeling van lwoo- en pro middelen over het land (verevening), zoals voor de zware ondersteuning heeft plaatsgevonden, is daarom niet mogelijk. Er wordt gewerkt aan een alternatief bekostigingsmodel.

Gevolgen voor bekostiging bij opting out lwoo

Indien een samenwerkingsverband kiest voor opting out lwoo, heeft dit geen gevolgen voor het totale beschikbare lwoo-ondersteuningsbudget binnen het samenwerkingsverband. Opting out kan wél gevolgen hebben voor de verdeling van middelen over de scholen binnen het samenwerkingsverband.

Gevolgen bij geen aanwijzing lwoo

Bij een keuze voor het loslaten van criteria, procedure en duur van lwoo waarbij **geen aanwijzing lwoo meer geregistreerd wordt in BRON**, ontvangt het samenwerkingsverband (op termijn) het gehele ondersteuningsbudget voor lwoo. Voor leerlingen die nog wél geregistreerd staan in BRON als lwoo-leerling, maakt DUO eerst het budget rechtstreeks over naar de scholen met een lwoo-licentie. Dit bedrag komt in mindering op het budget lichte ondersteuning voor het samenwerkingsverband. Als scholen minder of zelfs geen leerlingen meer in BRON registreren als lwoo-leerling, blijft er dus meer budget voor lichte ondersteuning over dat naar het samenwerkingsverband gaat. Dit budget kan het samenwerkingsverband vervolgens op eigen wijze over de scholen verdelen.

Wanneer geen nieuwe aanwijzingen lwoo worden afgegeven en dus ook geen nieuwe lwoo-leerlingen meer worden geregistreerd in BRON, faseren de bestaande lwoo-indicaties uit. Het duurt dan circa 4 jaar voordat het budget voor lwoo naar het swv gaat i.p.v. rechtstreeks naar de scholen.

Een samenwerkingsverband kan er ook voor kiezen alle bestaande lwoo-indicaties niet meer te registreren in BRON. De scholen spreken in dit geval onderling af dat alle 'lwoo-vinkjes' in BRON uitgezet worden.

Het samenwerkingsverband maakt afspraken over de verdeling van het ondersteuningsbudget over de scholen binnen het samenwerkingsverband. Dit kan aan de hand van een vorm van interne aanwijzingen (aanwijzingen voor lwoo die het samenwerkingsverband afgeeft en bijhoudt, maar die scholen niet registreren) of aan de hand van een verdeelsleutel. Voorbeelden van een verdeelsleutel zijn:

- de middelen worden verdeeld over de vmbo-scholen naar rato van het aantal lwoo-leerlingen op de scholen in één jaar (bijvoorbeeld 2012 of 2016).
- de middelen worden verdeeld over de vmbo-scholen naar rato van het gemiddelde aantal lwoo-leerlingen, berekend over een aantal jaren (bijvoorbeeld 2014, 2015 en 2016).
- er wordt een vast percentage per leerweg van het vmbo afgesproken i.p.v. het historisch aantal per school (bijv. 60% voor vmbo-bb, 30% voor vmbo-kb en 10% voor vmbo-tl).

Bij de afspraken over een verdeelsleutel moet rekening worden gehouden met het bedrag dat DUO al rechtstreeks aan de scholen heeft overgemaakt op grond van de bestaande lwoo-indicaties. Een samenwerkingsverband kan de gekozen verdeelsleutel bijstellen op basis van evaluaties en ambities.

Bij een keuze voor het **loslaten van lwoo-licenties**, komen er binnen het samenwerkingsverband één of meer scholen met een lwoo-licentie bij. Dit kan mogelijk een verschuiving in leerlingstromen en daarmee geldstromen tussen scholen binnen het samenwerkingsverband teweeg brengen.

Aandachtspunten

Opting out lwoo kan gevolgen hebben voor de geldstromen binnen het samenwerkingsverband maar ook voor andere zaken, afhankelijk van de gekozen variant⁵. Waar moeten samenwerkingsverbanden zoal rekening mee houden?

Communicatie ouders en leerlingen

Het is van belang dat samenwerkingsverbanden transparant zijn naar ouders en leerlingen over de criteria en duur van ondersteuning, over deelname aan opting out en ondersteuningsvoorzieningen in het samenwerkingsverband.

Communicatie po en isk over overstap naar vo

Het basisschooladvies (niveau) is leidend voor toelating tot het vmbo, havo en vwo. Als de basisschool verwacht dat een leerling lwoo nodig heeft, kan zij dit aangeven ('vmbo met lwoo'). Het samenwerkingsverband bepaalt of een leerling aangewezen is op lwoo. Bij een keuze voor opting out gelden mogelijk andere criteria en/of zijn er meer scholen die lwoo kunnen bieden dan voorheen. In het kader van de overgang po-vo is een goede communicatie over de veranderingen rond lwoo met de toeleverende basisscholen van belang. Het kan zijn dat er door het loslaten van lwoo-licenties meer thuisnabij onderwijs mogelijk is (meer of alle scholen binnen het samenwerkingsverband kunnen lwoo bieden). Als de basisschool hiervan op de hoogte is, kan zij dit ook aan ouders overbrengen. Zo kunnen ouder en kind zich tijdig oriënteren op een school voor vmbo.

Bij het loslaten van criteria en daarbij de keuze voor geen aanwijzing lwoo speelt het po een belangrijke rol bij het informeren van zowel ouders als het voortgezet onderwijs. Voorheen was er bij de overdracht van po naar vo informatie over de lwoo-leerlingen beschikbaar die ten behoeve van de lwoo-aanvraag verzameld moest worden. Bij een keuze voor het niet meer afgeven van aanwijzingen lwoo is deze informatie niet zonder meer aanwezig en zijn vo-scholen afhankelijk van de informatie die po-scholen aanleveren via het onderwijskundig rapport (OKR). Dat betekent dat het po een belangrijke rol speelt bij het in beeld brengen van de ondersteuningsbehoefte van de leerling.

Ook voor de Internationale Schakelklassen (ISK) is informatie over deelname aan opting out lwoo en wat dit betekent voor de overstap naar het vo van belang. De ISK is bedoeld voor leerlingen die geen of weinig Nederlands spreken (bijvoorbeeld kinderen van vluchtelingen en andere nieuwkomers), zodat zij de taal leren en zich kunnen voorbereiden op het Nederlandse onderwijssysteem. Leerlingen die afkomstig zijn van een ISK hebben bij de instroom in het regulier onderwijs vaak een leerachterstand. Veel van deze leerlingen zijn daarom aangewezen op lwoo. Goede communicatie over de nieuwe procedure rond lwoo is daarom ook voor deze groep leerlingen van belang.

Ontwikkelingsperspectief

Voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben, is een ontwikkelingsperspectief (opp) wettelijk verplicht. Lwoo-leerlingen zijn daarvan uitgezonderd omdat zij een vergelijkbaar uitstroomperspectief en handelingsdeel hebben. Als een samenwerkingsverband ervoor kiest om geen lwoo-leerlingen meer aan te wijzen, moeten de scholen onderzoeken welke ondersteuning nodig is. Als de benodigde ondersteuning niet onder de basisondersteuning valt, moet er een opp voor de leerling worden opgesteld. Indien dit als knelpunt wordt ervaren, kan het samenwerkingsverband ervoor kiezen om de basisondersteuning zo te formuleren dat het ondersteuningsaanbod lwoo daarin is opgenomen. Dit betekent wel dat alle scholen

⁵ Brochure 'Op weg naar nieuw beleid lwoo' <http://evaluatiepassendonderwijs.nl/>

binnen het samenwerkingsverband deze ondersteuning moeten kunnen bieden. Een ander manier om hiermee om te gaan is het oude lwoo te blijven beschouwen als extra ondersteuning, waarvoor een 'opp light' wordt opgesteld. Dit houdt in dat alleen het wettelijk noodzakelijke in het opp wordt opgenomen.

Bevoegdheid docenten

Als een samenwerkingsverband ervoor kiest om geen lwoo-aanwijzingen meer af te geven of te registreren, heeft dat gevolgen voor de inzet van pabo-gediplomeerden. Inzet van deze docenten in het vmbo is alleen toegestaan bij leerlingen met een lwoo-aanwijzing of indicatie en alleen voor de volgende vakken: Nederlands, Engels, wiskunde, geschiedenis, aardrijkskunde, biologie, verzorging, muziek, handvaardigheid en tekenen. Aanvullend geldt dat het pabo-diploma voor 1 augustus 2006 behaald moet zijn. Een diploma van na die tijd geeft alleen bevoegdheid tot lesgeven in het vo als op het certificaat 'gespecialiseerd en bekwaam vmbo' staat vermeld. In andere situaties wordt een tweedegraads docent ingezet.

Wanneer het samenwerkingsverband er via opting out voor kiest om leerlingen niet langer in te schrijven als lwoo-leerling, betekent dat dat pabo-gediplomeerden niet bevoegd zijn om les te geven aan deze leerlingen (zonder lwoo-aanwijzing). Voor deze pabo-gediplomeerden zijn er diverse mogelijkheden om een passende bevoegdheid te behalen:

1. Tweedegraads getuigschrift halen via een lerarenopleiding.
2. Zij-instroomtraject volgen bij een lerarenopleiding.
3. Scholing groepsdocent onderbouw bb/kb volgen.

Klik [hier](#) voor meer informatie over deze scholing. OCW werkt momenteel aan een concept-wetsvoorstel om de bevoegdheid te regelen.

Correctie opbrengstenbeoordeling door de inspectie

In de opbrengstenbeoordeling van de Inspectie van het Onderwijs wordt rekening gehouden met het aantal lwoo-leerlingen op een school. Er vindt een correctie plaats op indicatoren 3 en 4 uit het nieuwe onderwijsresultatenmodel vo (bovenbouwsucces en examencijfers). Voor de onderbouwindicatoren is er geen lwoo-correctie.

1. onderwijspositie t.o.v. advies po (positie in leerjaar 3 t.o.v. advies van de basisschool)
2. onderbouwsnelheid (percentage onvertraagde studievoortgang in leerjaar 1)
3. bovenbouwsucces (percentage onvertraagde studievoortgang vanaf leerjaar 3 per afdeling)
4. examencijfers (gemiddeld cijfer Centraal Examen van alle vakken per afdeling)

Indien er binnen het samenwerkingsverband voor wordt gekozen helemaal geen aanwijzing lwoo meer te registreren, zijn er in principe géén lwoo-leerlingen meer. Dit heeft tot gevolg dat de Inspectie niet voor lwoo kan corrigeren. Zij zal daarom de correctie van 2017 naar 2018 bevriezen voor de scholen binnen deze samenwerkingsverbanden.

Indien een samenwerkingsverband ervoor kiest om de bestaande lwoo-indicaties te behouden en alleen voor nieuwe leerlingen geen aanwijzingen lwoo af te geven, kan de onderwijsinspectie voorlopig blijven corrigeren voor leerlingen met een bestaande lwoo-indicatie. In lijn met de voorgenomen wetswijziging met betrekking tot het landelijk loslaten van criteria, duur en licenties lwoo, zal de Inspectie in de toekomst niet meer corrigeren voor lwoo. Zij doet onderzoek naar de wijze waarop zij vanaf dat moment rekening kan houden met leerlingkenmerken.

Grensverkeer en verhuizingen

De ondersteuningstoewijzing voor lwoo wordt bekostigd door het samenwerkingsverband waar de leerling op dat moment naar school gaat, zowel bij grensverkeer als bij verhuizing van woonplaats. In de historische budgetten lwoo is met dit grensverkeer rekening gehouden. Een afgegeven aanwijzing lwoo is landelijk geldig en niet gebonden aan het samenwerkingsverband. Reeds afgegeven aanwijzingen of indicaties blijven geldig gedurende de gehele schoolperiode vmbo, ook als deze niet meer in BRON worden geregistreerd.

Opting out lwoo kan gevolgen hebben voor leerlingen, scholen en samenwerkingsverbanden bij verhuizing of overstap po-vo als de nieuwe school onder een ander samenwerkingsverband valt. Een lwoo-leerling afkomstig uit een samenwerkingsverband waar geen aanwijzing lwoo meer wordt afgegeven, kan op een school terechtkomen waar dat wel wordt verwacht in verband met de bekostiging en ondersteuning. Het kan ook zijn dat een leerling met een aanwijzing lwoo op grond van nieuwe criteria overstapt naar een samenwerkingsverband waar landelijke criteria lwoo gelden. Zie voor informatie over de zes verschillende situaties die kunnen ontstaan door verhuizing of overstap po-vo en de routes die daarbij gevolgd moeten worden [het document LWOO: Grensverkeer en verhuizingen](#).

Formatiebudget mavo

Indien een samenwerkingsverband ervoor kiest om bestaande lwoo-indicaties te laten vervallen en niet meer te registreren in BRON, zal het formatiebudget voor categorale mavo-scholen of scholengemeenschappen mavo-havo-vwo lager uitvallen. Bij deze scholen is een leraar/leerlingratio van 1/20 het uitgangspunt. Echter, voor leerlingen met een lwoo-indicatie wordt uitgegaan van een ratio 1/17, 14. Voor vmbo-bb, vmbo-kb en scholengemeenschappen met vmbo-bb/kb geldt voor alle leerlingen, met of zonder lwoo-indicatie, een ratio van 1/17,14

Afspraken met gemeente over huisvesting

Indien een samenwerkingsverband ervoor kiest om leerlingen niet meer als lwoo-leerling te registreren in BRON, hebben de scholen na verloop van tijd geen lwoo-leerlingen meer. Gemeenten houden bij de uitgave van budget voor huisvesting rekening met de ruimtebehoefte van verschillende categorieën leerlingen. Dit legt de gemeente vast in een verordening, en verschilt per gemeente. Mogelijk heeft de gemeente hierin ook de ruimtebehoefte van lwoo-leerlingen vastgelegd, en houdt op die manier rekening met het aantal lwoo-leerlingen op een school. Indien er gekozen wordt voor het (geleidelijk) laten vervallen van lwoo-indicaties, is het verstandig met de gemeenten te bespreken welke gevolgen dit heeft voor huisvesting.

Voorwaarden en aanmelding

Alle schoolbesturen moeten akkoord gaan met de keuze voor opting out lwoo en de invulling daarvan. Als één schoolbestuur niet akkoord gaat, gaat de opting out niet door. Na een gezamenlijk besluit vóór een vorm van opting out lwoo, moet het ondersteuningsplan worden aangevuld⁶ met in ieder geval:

- de criteria, procedure en de wijze waarop de geldigheidsduur wordt bepaald (bij keuze voor loslaten criteria, procedure en duur lwoo of een combinatie hiervan met het loslaten van lwoo-licenties);
- de voorwaarden voor het in aanmerking komen van een lwoo-licentie (bij keuze voor het loslaten van lwoo-licenties of een combinatie hiervan met het loslaten van criteria, procedure en duur lwoo);

Voor de **vaststelling** van deze aanvulling geldt de reguliere procedure:

- een verplicht op overeenstemming gericht overleg (oogo) met de gemeente;
- instemming met het ondersteuningsplan door de ondersteuningsplanraad (opr), hiervoor gelden de termijnen die zijn vastgelegd in het reglement-opr (dit kan per samenwerkingsverband verschillen).

Voor de **planning en aanmelding** van de aanvulling op het ondersteuningsplan is het volgende van belang:

- Het samenwerkingsverband meldt de opting out lwoo vóór 15 december 2017 bij de Inspectie van het Onderwijs, door middel van het insturen van het aangepaste ondersteuningplan en het '[Meldingsformulier opting out landelijke criteria en licenties lwoo](#)'. Dit bevat tevens een handtekeningformulier, waarmee het samenwerkingsverband kan aantonen dat alle besturen vo en vso akkoord zijn met deelname aan opting out lwoo.
- Extra bij opting out voor lwoo-licenties: het samenwerkingsverband vraagt, uiterlijk 15 december 2017, nieuwe lwoo-licenties aan [bij DUO](#).
- Gewenst: het samenwerkingsverband meldt de keuze voor opting out lwoo [bij OCW](#) via de accountmanager en/of het contactformulier.

Als de aanvraag voor opting out lwoo uiterlijk 15 december 2017 is ingediend, kan het samenwerkingsverband op 1 januari 2018 starten. Vertraging in de planning kan ontstaan indien het overleg met de gemeente niet tot overeenstemming leidt of als de opr niet instemt met de aanvulling van het ondersteuningsplan. In deze situaties moet het geschil eerst worden voorgelegd aan de betreffende geschillencommissies. Het volgende startmoment is 1 januari 2019, de aanvraag voor opting out moet dan uiterlijk 15 december 2018 rond zijn.

⁶ De samenwerkingsverbanden hebben het ondersteuningsplan eerder aangevuld ten behoeve van de inpassing van lwoo en pro in passend onderwijs per 1 januari 2016 (beschrijving van de procedure ondersteuningstoewijzing en meerjarenbegroting budget lichte ondersteuning).

Onderzoek

Een derde van alle samenwerkingsverbanden-vo heeft al een keuze voor opting out gemaakt (27 van de 74). Het merendeel van deze samenwerkingsverbanden wordt gevolgd door middel van onderzoek. Het gaat om een voortgangsonderzoek dat deel uitmaakt van het Evaluatieprogramma Passend Onderwijs⁷ en onder meer heeft geleid tot de brochure 'Op weg naar nieuw beleid lwoo'. In deze brochure zijn aan de hand van praktijkvoorbeelden verschillende mogelijkheden, motieven en gevolgen met betrekking tot de verschillende invullingen van opting out lwoo beschreven. Ook is een stappenplan en checklist voor het beleidsvormingsproces opgenomen.

Uit onderzoek naar de eerste tranche samenwerkingsverbanden (deelname aan opting out sinds 1 januari 2016) en de tweede tranche (deelname sinds 1 januari 2017) blijkt het volgende:

- De meeste samenwerkingsverbanden kozen voor de variant 'loslaten van de criteria/duur lwoo' (24 van de 27). De belangrijkste reden voor het loslaten van criteria is het verminderen van de testdruk bij leerlingen die mogelijk op lwoo zijn aangewezen. Door het gebruik van bestaande gegevens uit het leerlingvolgsysteem en alleen bij twijfel een IQ onderzoek te doen wordt de leerling ontlast en wordt tevens tijd en geld bespaard.
- Drie kwart van de samenwerkingsverbanden die kozen voor het loslaten van criteria/duur lwoo, geven geen aanwijzingen lwoo meer af (18 van de 24). Zij kiezen voor ondersteuning op maat door uit te gaan van de ondersteuningsbehoefte van de leerling. Vermindering van bureaucratie speelt ook een rol.
- Van de zes samenwerkingsverbanden die wel een aanwijzing lwoo afgeven, registreren drie dit niet in BRON.
- Twee samenwerkingsverbanden hebben het loslaten van criteria/duur lwoo gecombineerd met een keuze voor het loslaten van lwoo-licenties. In totaal kozen vier samenwerkingsverbanden voor het loslaten van de lwoo-licenties. Door enkele licenties aan te vragen, hebben alle scholen binnen deze samenwerkingsverbanden een lwoo-licentie voor zowel basis, kader als theoretische leerweg. Meer mogelijkheden voor thuisnabij onderwijs is een belangrijke reden voor het loslaten van licenties.
- Met betrekking tot de verdeelsleutel hebben de meeste samenwerkingsverbanden ervoor gekozen de middelen over alle vmbo scholen te verdelen op basis van historische gegevens. Ofwel op peildatum, ofwel op basis van een gemiddelde over een aantal jaren;
- Een enkel samenwerkingsverband heeft ervoor gekozen de lwoo-middelen alleen toe te wijzen aan scholen voor vmbo-bb/kb. De beperkte ondersteuningsbehoefte die uit vmbo-tl scholen wordt gevraagd, wordt gefinancierd uit arrangementen of anderszins.

Over het algemeen geldt dat samenwerkingsverbanden meer beleidsvrije ruimte met betrekking tot het inzetten van ondersteuning en de bekostiging ervaren. Samenwerkingsverbanden geven aan minder testen af te nemen en meer handelingsgericht te kunnen werken. Zij ervaren minder bureaucratie. Naast deze voordelen, zijn er ook aandachtspunten. Samenwerkingsverbanden die gekozen hebben voor het loslaten van criteria merken dat aandacht voor de overgang po-vo belangrijk is. Basisscholen spelen een belangrijke rol bij het in beeld brengen van de ondersteuningsbehoefte van de leerling, maar verschillen in de manier waarop zij dit aanleveren. Soms is de informatie niet compleet. Voor vo-scholen is het minder duidelijk met welke ondersteuningsbehoefte leerlingen instromen. Het is van belang dit op tijd in kaart te brengen zodat de leerling een goede start in de brugklas kunnen maken. Een ander aandachtspunt is de samenwerking met speciaal onderwijs en praktijkonderwijs. Indien een overgang van vmbo naar praktijkonderwijs of voortgezet speciaal onderwijs noodzakelijk is, moet een leerling de gangbare procedure

⁷ Dit evaluatieonderzoek wordt uitgevoerd op verzoek van het Ministerie van OCW en in opdracht van NRO. Meer informatie is te vinden op www.evaluatiepassendonderwijs.nl

Handreiking opting out lwoo

voor toelating doorlopen. Dit betekent dat er alsnog onderzoek moet plaatsvinden en een opp moet worden opgesteld. Tot slot wijzen de samenwerkingsverbanden erop dat het van belang is dat zij kunnen aantonen dat de doelgroep met de nieuwe werkwijze goed of beter wordt bediend. Monitoring en verantwoording zijn daarom van belang.

Relevante links melding opting out en aanvraag licenties

<https://www.onderwijsinspectie.nl/documenten/formulieren/2015/10/13/meldingsformulier-opting-out-landelijke-criteria-en-licenties-lwoo>

<https://www.duo.nl/zakelijk/voortgezet-onderwijs/bekostiging-en-subsidies/samenwerkingsverbanden/licentie-leerwegondersteunend-onderwijs-aanvragen.jsp>

<https://www.passendonderwijs.nl/over-passend-onderwijs/inpassing-van-lwoo-en-pro/mogelijkheid-tot-opting-out/voorwaarden-voor-opting-out/>